

L'OBSERVATORI DEL MÓN RURAL

2020

Generalitat de Catalunya
**Departament d'Agricultura,
Ramaderia, Pesca i Alimentació**

Observatori del Món Rural 2020

© Generalitat de Catalunya

Primera edició: novembre de 2020

Gabinet Tècnic

Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació

Nota: aquesta publicació presenta continuïtat amb les tres edicions de *L'Observatori del Món Rural* publicades per la Fundació del Món Rural, amb la qual cosa pot considerar-se'n una quarta edició.

Índex

Introducció	3
Quadre de dades de Demografia	4
Quadre de dades d'Economia	4
Quadre de dades de Serveis i Qualitat de Vida	5
Quadre de dades de Territori i Medi Ambient	6
Indicador sintètic	6
Mapa de municipis amb pèrdua de població	7
Mapa de taxa de creixement de població	7
Mapa de dinamisme socioeconòmic	8
Valoració general de les dades	9
Valoració detallada dels indicadors	10
Indicadors demogràfics	10
Indicadors econòmics	10
Indicadors sobre serveis i qualitat de vida	11
Indicadors sobre territori i medi ambient	12
Indicador sintètic	12
Descripció dels indicadors	13
Indicadors demogràfics	13
Indicadors econòmics	14
Indicadors sobre serveis i qualitat de vida	15
Indicadors sobre territori i medi ambient	16
Indicador sintètic	17

L'OBSERVATORI DEL MÓN RURAL

INTRODUCCIÓ

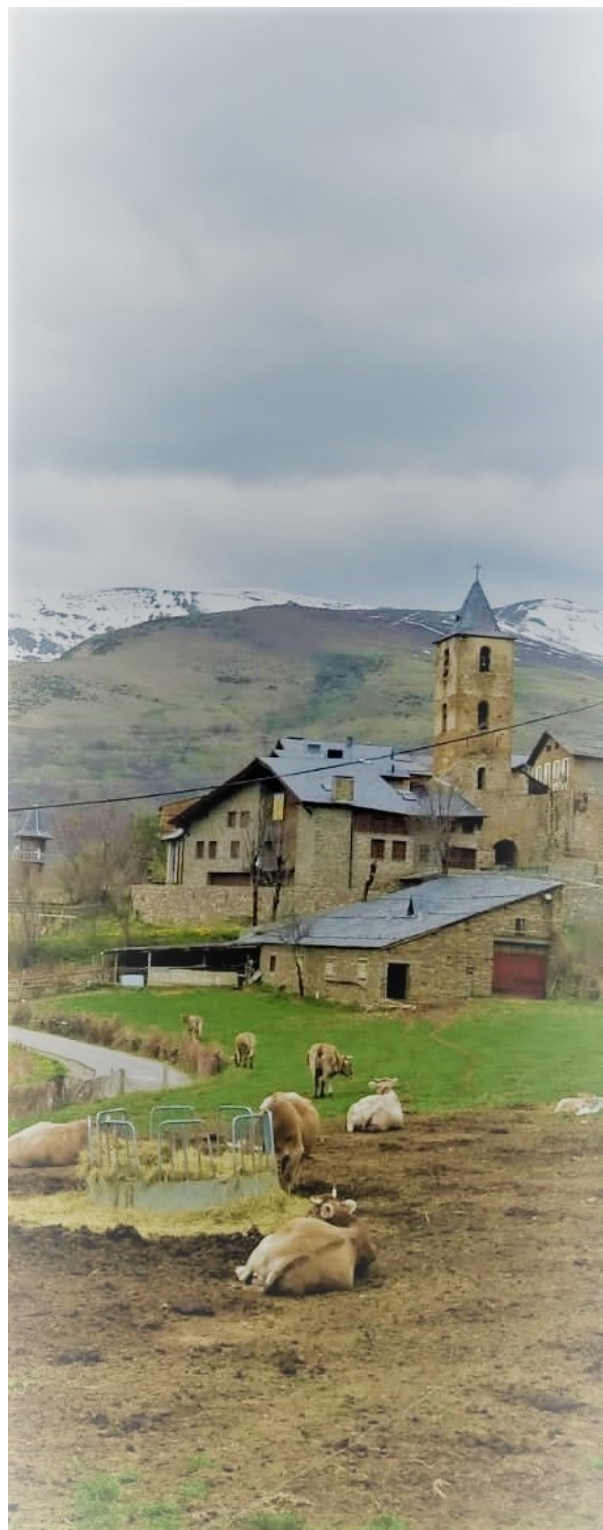
L'Observatori del Món Rural (OMR) és una eina per donar a conèixer, de manera visual i clara, l'estat del món rural, amb una mirada comparativa respecte de l'urbà i amb l'aportació, sempre que ha estat possible, de la perspectiva de gènere en la seva avaluació.

Té com a antecedents la feina feta per la Fundació del Món Rural amb les dues edicions de l'*Atles de la nova ruralitat* (2009 i 2015) i les 3 edicions precedents (2017, 2018 i 2019) d'aquest mateix OMR que es presenta. El Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació, que va assumir les funcions de l'esmentada Fundació a finals de 2019, ha considerat necessari donar continuïtat a aquesta eina, i amb aquesta edició ja seran 5 anys d'anàlisi i prospectiva del món rural.

L'OMR es basa en la recopilació de dades d'un conjunt d'indicadors anuals públics, agrupats temàticament i fàcilment actualitzables, que permet copsar d'una ullada el dinamisme del món rural i la seva evolució respecte de l'any anterior. Aquests indicadors permeten alhora la comparació del món rural amb l'urbà, i, tal com s'ha esmentat a l'inici, molts es presenten desagregats per sexe a fi d'incorporar-hi la mirada de gènere.

D'altra banda, a la vora de cada indicador hi ha un distintiu de color, verd, vermell o blanc, segons si la dada o la seva evolució es considera, a partir d'una valoració subjectiva, positiva, negativa o neutra per al món rural.

Amb tot, l'Observatori no es limita solament a la recollida de dades específiques d'ambdós àmbits territorials amb finalitats divulgatives, sinó que pretén ser un instrument d'anàlisi de la situació dels habitants de les zones rurals per orientar accions o projectes adreçats a millorar-ne les condicions i oportunitats.

Llessui, poble de la Vall d'Àssua (Pallars Sobirà)

DEMOGRAFIA

2019

RURAL

URBÀ

2018

RURAL

URBÀ

		Total	%	%	Total	%	%	Total	%	%	Total	%	%
Taxa d'envelliment (%)	●	21,5	54,7	45,3	18,5	57,4	42,6	21,4	54,9	45,1	18,4	57,5	42,5
Taxa de sobreenvelliment (%)	●	20,0	63,9	36,1	16,4	67,6	32,4	19,9	63,7	36,3	16,2	67,9	32,1
Taxa de població <35 anys (%)	●	34,7	48,0	52,0	37,3	49,0	51,0	34,8	48,2	51,8	37,3	49,2	50,8
Municipis amb pèrdua poblacional (nombre)	●	262	-	-	67	-	-	293	-	-	76	-	-
Variació de població total en municipis <500 hab. (hab.)	●	-162	-	-	-	-	-	-331	-	-	-	-	-
Variació total de població (hab.)	●	3.798	-	-	71.354	-	-	-72	-	-	44.307	-	-
Taxa de creixement de la població (%)	●	0,15	-	-	1,05	-	-	-0,26	-	-	0,77	-	-
Població estrangera (%)	●	14,1	46,0	54,0	15,2	48,9	51,1	13,5	46,3	53,7	14,3	49	51
Variació relativa de població estrangera (%)	●	5,4	40,4	59,6	7,3	47,7	52,3	2,1	48,3	51,7	4,1	55,9	44,1
Distribució entre homes i dones (%)	●	-	49,2	50,8	-	51,1	48,9	-	49,3	50,7	-	51,1	48,9

ECONOMIA

2019

RURAL

URBÀ

2018

RURAL

URBÀ

		Total	Total	Total	Total
Joves incorporats al sector agrari (nombre)	●	320 (94)	226	321 (103)	218
Variació en els comptes de cotització (%)	●	-0,09	0,09	0,66	0,74
Afiliats a la Seguretat Social (nombre)	●	305.664 (44,4% 55,6%)	2.885.441 (47,4% 52,6%)	301.812 (44,2% 55,8%)	2.835.215 (47,3% 52,7%)
Variació en els afiliats a la Seguretat Social (%)	●	1,3	1,8	2,2	2,9
Atur registrat (nombre)	●	32.096 (56,5% 43,5%)	348.670 (57,1% 42,9%)	33.568 (56% 44%)	359.428 (56,9% 43,1%)
Taxa d'atur registral (%)	●	8,2	10,1	8,4	10,4
Indústries agroalimentàries (nombre)	●	2.167	2.919	2.167	2.931
Diferència entre la renda familiar bruta disponible rural i urbana 2016-2017 (milers d'€)	●	-1,84		-2,12 ⁽¹⁾	
Diferència entre el PIB rural i urbà 2016-2017 (milions d'€)	●	-17.011,46		-16.387,74 ⁽¹⁾	
Places d'allotjaments turístics (nombre)	●	306.179	301.599	306.403	298.820
Places d'allotjaments de turisme rural (nombre)	●	17.927	1.882	17.711	1.816

SERVEIS I QUALITAT DE VIDA

2019

RURAL

URBÀ

2018

RURAL

URBÀ

	Total	Total	Total	Total
Municipis sense llar d'infants (nombre) ●	280	57	283	63
Municipis sense escola (nombre) ●	181	41	182	41
Estudiants universitaris cada 1.000 hab. (‰) ●	6,4	6,8	6,2 ⁽¹⁾	6,9 ⁽¹⁾
Contractes de lloguer cada mil habitants (nombre) ●	16,4	21,5	16,6	22,1
Cost mitjà del lloguer per habitatge (€/mes) ●	420	677	399	642
Població que visita un professional de la salut en els darrers 12 mesos (%) ●	94,4	94,9	93,3	94,0
Població satisfeta amb els serveis de salut usats en els darrers 12 mesos (%) ●	90,2	90,3	89,2	89,8
Habitatges amb equipament de banda ampla (%) ●	99,6	100	98,8	99,5
Recollida selectiva municipal (kg/hab./any) ●	247,7	268,1	234,4	252,2

TERRITORI I MEDI AMBIENT

	2019		2018	
	 RURAL	 URBÀ	 RURAL	 URBÀ
	Total	Total	Total	Total
Incendis forestals (nombre) ●	545		312	
Superfície forestal cremada (ha) ●	5.077,7		141,3	
Superfície forestal (ha) ●	2.048.206		2.050.635 ⁽²⁾	
Superfície forestal pública ordenada (ha) ●	209.679		226.875	
Superfície agrària (ha) ●	853.692		853.711	
Superfície agrària ecològica (ha) ●	229.609		210.818	
Expedients de planejament tramitats (nombre) ●	177	365	195	337
Expedients urbanístics en Sòl no Urbanitzable (nombre) ●	452	207	424	214

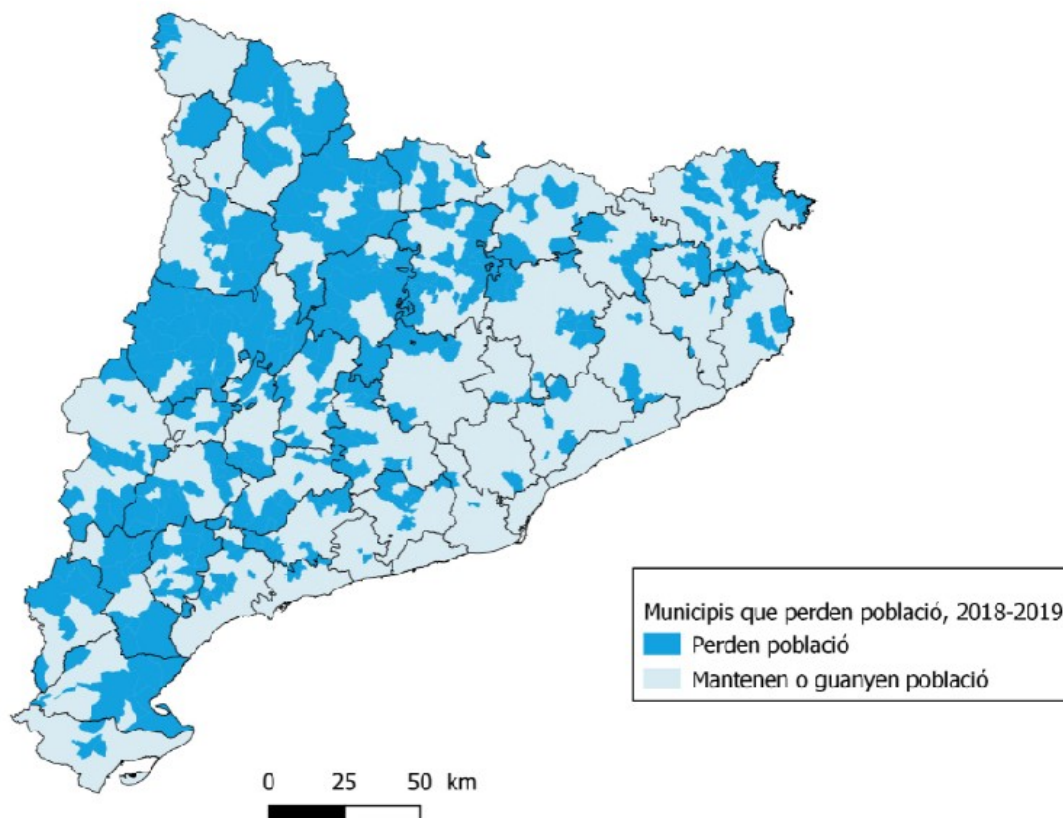
INDICADOR SINTÈTIC

	2019		2018	
	 RURAL	 URBÀ	 RURAL	 URBÀ
	Total	Total	Total	Total
Dinamisme socioeconòmic de les zones rurals ●	- 0,07	0,10	- 0,16 ⁽¹⁾	0,23 ⁽¹⁾

(1) Aquestes dades s'han actualitzat envers les publicades en l'OMR 2019.

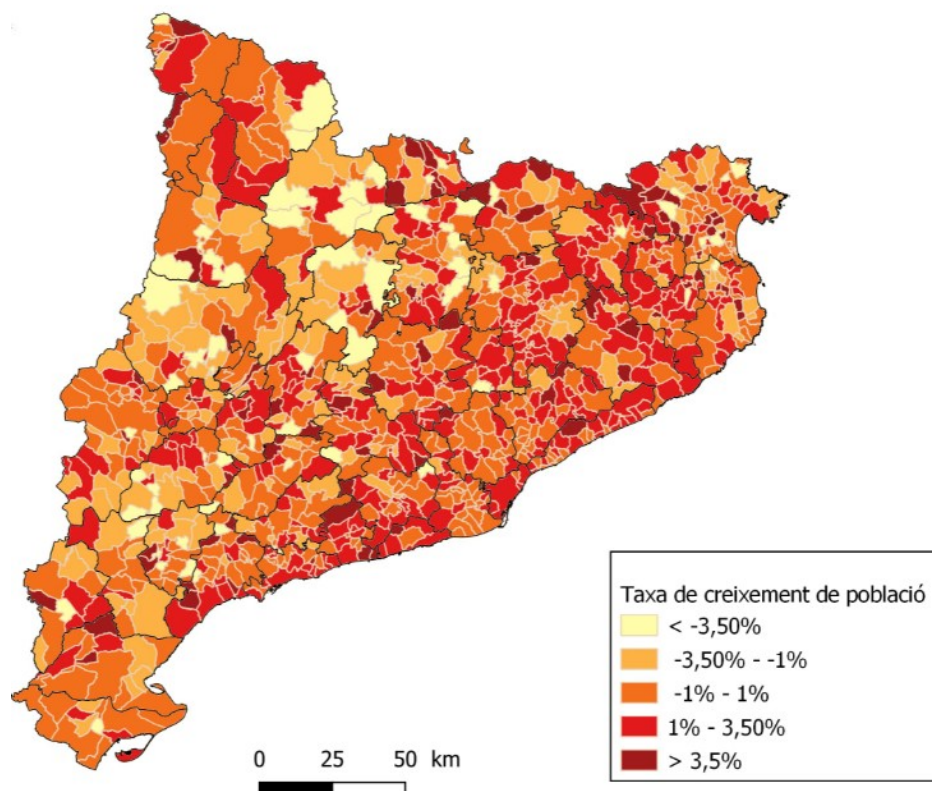
(2) La font d'aquestes dades ha variat amb relació a les publicades en l'OMR 2019, i, per tant, s'ha editat la dada per a 2018.

MAPA DE MUNICIPIS AMB PÈRDUA DE POBLACIÓ (2018 – 2019)

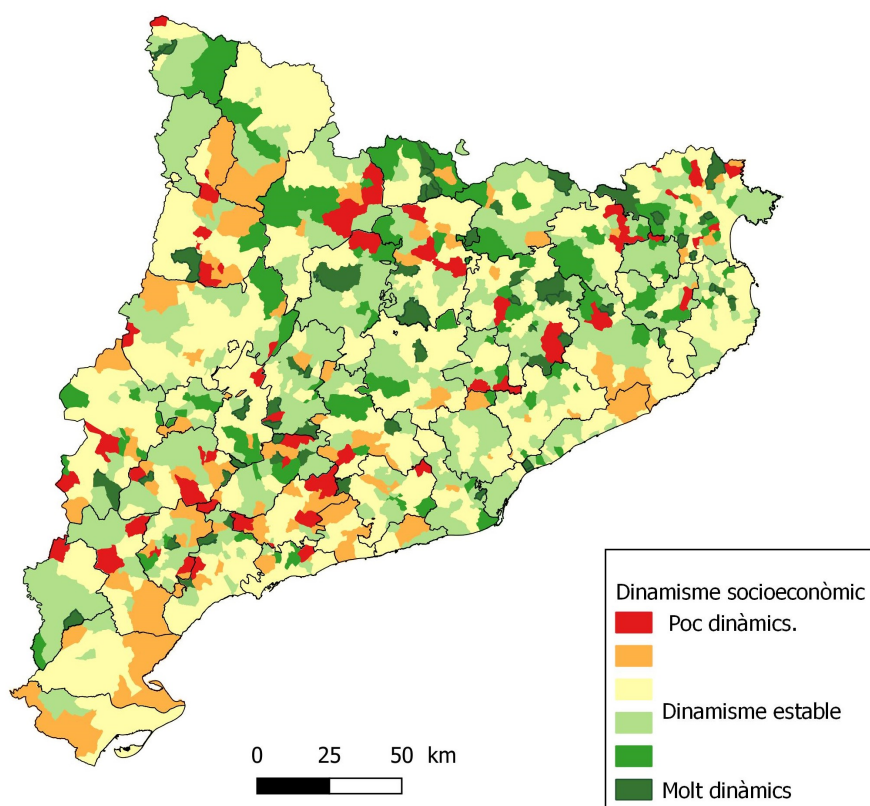

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat).

MAPA DE TAXA DE CREIXEMENT DE POBLACIÓ (2018 – 2019)

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat).

MAPA DE DINAMISME SOCIOECONÒMIC (2018 – 2019)

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat), i d'acord amb l'Indicador de Síntesi que mesura el dinamisme socioeconòmic en l'*Atles de la nova ruralitat 2015*.

VALORACIÓ GENERAL DE LES DADES

Els indicadors demogràfics palesen que l'envelliment de la població continua sent una realitat al món rural; més d'una cinquena part de la població sobrepassa els 65 anys, i, d'aquesta part, el 20% en tenen més de 85. Tot i que aquestes dades no difereixen gaire de la situació global a Catalunya, cal destacar que són entre 3 i 4 punts percentuals superiors respecte de les zones urbanes. En relació amb el gènere, hi ha una major presència d'homes en el món rural respecte de l'urbà. Entre els joves (menors de 35 anys), la diferència és solament d'1 punt superior, però s'incrementa a 2,7 punts en majors de 65 anys i 3,7 entre la població que sobrepassa els 85 anys.

D'altra banda, cal remarcar que l'any 2019 la població rural en el seu conjunt ha crescut respecte de 2018, atès l'increment de la població estrangera arreu de Catalunya. En l'àmbit rural, gairebé tres cinquenes parts dels forans han estat homes, i s'han concentrat principalment als nuclis de població més grans, coincidint amb les capitals de comarca. D'altra banda, els municipis més petits han continuat perdent població però en menor grau que els anys anteriors.

Pel que fa als indicadors econòmics, s'entreveu una desacceleració, tot i que l'evolució continua sent positiva tant en l'àmbit rural com urbà. La insignificant variació de comptes de cotització entre les dues darreres anualitats, que arriba a ser negativa en el món rural i pràcticament zero al món urbà, indica una manca de dinamisme empresarial en aquest període. Sectorialment, pràcticament s'ha mantingut estable el nombre d'indústries agroalimentàries i el nombre de joves incorporats al sector agrari ha estat similar a l'any 2018. Quant al gènere, el pes de les dones en l'entrada de nous agricultors joves és encara escàs, ja que representen menys del 30% del total d'expedients d'incorporació, 3 punts per sota de l'any 2018.

D'altra banda, amb relació a la dinàmica d'ocupació, augmenta el nombre d'afiliats a la seguretat social i continua reduint-se l'atur registrat en ambdós àmbits. En el món rural, la reducció ha estat del 4,4%, 1,4 punts superior a la del món urbà. La taxa d'atur registrat a les zones rurals continua mantenint-se dos punts per sota de la registrada a les urbanes. Per gènere, el nombre d'homes afiliats a la Seguretat Social continua sent superior al de dones, i aquesta diferència entre sexes és 6 punts superior a les zones rurals que a les urbanes; pel que fa a l'atur, les dones representen més aturats que els homes, tot i que en aquest cas sense una especial diferència entre zones rurals i urbanes. Per la seva banda, les dades sobre turisme assenyalen un augment del nombre de places d'allotjament de turisme rural, malgrat que les places turístiques en el seu conjunt, incloent els càmpings i els

establiments hotelers, han disminuït en les zones rurals mentre continua incrementant-se l'oferta en les urbanes.

En relació amb el PIB i la renda familiar, les darreres dades publicades referents a 2017 indiquen que la diferència del PIB entre comarques rurals i urbanes continua eixamplant-se; la renda familiar també continua essent més baixa en les zones rurals, però, en aquest cas, la diferència ha disminuït lleugerament entre ambdós territoris.

Al món rural, es manté una valoració notable del nivell de qualitat de vida. Hi destaca en positiu la valoració dels serveis de salut, on el grau de satisfacció és elevat, la disminució del nombre de municipis rurals sense escola (-1) i sense llar d'infants (-3) i el creixement del nombre d'estudiants universitaris amb domicili familiar en comarques rurals. D'altra banda, la banda ampla ja és present en el 99,6% dels habitatges rurals. L'expansió d'aquest sistema de connexió en aquests 3 darrers anys ha estat notable, fet que ha permès reduir l'escletxa digital existent amb el món urbà. Quant al nombre de lloguers per cada mil habitants, continua essent significativament més baix al món rural que a l'urbà, tot i que també n'és el cost mitjà; l'encariment en ambdós àmbits durant aquesta darrera anualitat ha estat del 5%.

La recollida selectiva continua augmentant en proporcions similars en zones urbanes i rurals. A les zones rurals, la quantitat recollida per habitant en els darrers quatre anys s'ha incrementat en un 27%, però continua sent superior a les zones urbanes.

Des del punt de vista territorial, les condicions climatològiques d'aquest any 2019 han disparat el nombre d'incendis forestals i la superfície cremada ha estat la segona més elevada dels últims 14 anys, després del greu incendi de 2012 a l'Alt Empordà. L'any 2019, el més virulent ha estat el de la Ribera d'Ebre, que va afectar més de 4.000 ha de massa forestal. La superfície total agrària pràcticament no ha variat respecte de 2018, però sí ho ha fet la relativa als conreus ecològics, fet que ratifica la tendència a l'alça d'aquest sistema de producció, més respectuós envers el medi ambient, en els darrers anys.

Finalment, les dades sobre dinamisme socioeconòmic en les zones rurals, mesurat mitjançant l'Indicador de Síntesi de l'*Atles de la nova ruralitat 2015*, mostren un increment significatiu respecte del període anterior, gràcies al creixement global de la població en aquest territori. El ja esmentat increment de població estrangera arreu de Catalunya ha permès revertir el despoblament inherent en aquestes zones, amb les capitals de comarca com els seus focus principals de dinamització.

Valoració detallada dels indicadors

INDICADORS DEMOGRÀFICS

• Taxa d'envelliment

La població catalana continua envellint. Tot i que l'increment en el període 2018-2019 a les zones rurals i urbanes ha estat el mateix, en les primeres la taxa d'envelliment continua essent superior. Concretament, en les zones rurals és 3 punts superior. Analitzant les dades segons sexe, el percentatge de dones majors de 65 anys respecte d'homes continua sent superior en ambdues zones, especialment en les zones urbanes. En els anys 2015-2019, s'observa que la diferència tendeix a disminuir en les zones rurals, mentre es manté pràcticament constant a les urbanes.

• Taxa de sobreenvelliment

El sobreenvelliment continua essent clarament rural (3,6 punts superior a l'urbà) i femení. La diferència per gènere continua essent més marcada en les zones urbanes, on gairebé un 68% de majors de 85 anys són dones. En les zones rurals, aquest percentatge és del 64%.

• Taxa de població <35 anys

Les zones rurals tenen 2,6 punts menys de població jove (menors de 35 anys) que les zones urbanes; aquest percentatge, però, s'ha mantingut en les dues darreres anualitats (2018 i 2019). Les dades segons sexe mostren que en aquesta franja d'edat es manté la paritat entre homes i dones.

• Municipis amb pèrdua poblacional

El nombre de municipis rurals que perden població a Catalunya ha disminuït de 293 l'any 2018 als 262 l'any 2019. Per tant, per tercer any consecutiu, hi ha municipis rurals (31) que reverteixen la tendència de pèrdua poblacional.

• Variació de població total en municipis de <500 hab.

Tot i que els municipis catalans de menys de 500 habitants continuen perdent població a Catalunya, des de l'any 2016 la tendència és a la millora. Mentre que la pèrdua l'any 2018 va ser de 331 habitants, les dades de 2019 mostren que en conjunt ha estat de 162 habitants; per tant, la pèrdua d'habitants s'ha reduït a la meitat, seguint la tendència de l'edició anterior.

• Variació total i taxa de creixement de la població

El conjunt de la població en els municipis rurals ha augmentat l'any 2019 en 3.798 habitants, cosa que representa un creixement del 0,15% respecte de 2018. Cal dir que ja en edicions anteriors la pèrdua de població rural era cada cop menor: entre 2017 i 2018 va ser de

72 habitants, no ha estat fins a l'any 2019 que se n'ha revertit el sentit. Aquest creixement en valors absoluts es concentra principalment en les capitals de comarca següents, i per aquest ordre: Olot, Balaguer, Tàrraga, Berga i Puigcerdà; la població en aquests municipis s'ha incrementat entre un 2% - 3%.

• Població estrangera i variació relativa

La presència de població estrangera a Catalunya en el període 2018-2019 ha augmentat significativament tant a les zones rurals (5,4%) com a les zones urbanes (7,3%). El darrer increment d'aquesta magnitud va ser fa 10 anys, entre les anualitats 2008 i 2009, tot i que el punt àlgid va ser en el període anterior (2007-2008). Amb tot, l'any 2019, la població estrangera representa un 14% de la població total de les zones rurals i arriba al 15% en les zones urbanes. D'altra banda, continua sent més masculina que femenina, sobretot en les zones rurals, on la diferència és de 8 punts.

• Distribució entre dones i homes

La distribució per sexe de la població catalana no mostra canvis significatius entre les dues anualitats. De les dades, s'extreu una major presència d'homes a les zones rurals i de dones a les zones urbanes. Tot i així, les diferències no són remarcables i pràcticament es tendeix a la paritat entre sexes.

INDICADORS ECONÒMICS

• Jovent incorporat al sector agrari

El nombre d'expedients resolts de l'ajut a la incorporació de joves al sector agrari entre 2018 i 2019 pràcticament s'ha mantingut constant. Per sexe, la proporció de dones entre els joves incorporats continua essent menor que els homes; l'any 2019, ha estat del 29%, 3 punts per sota de 2018.

• Variació dels comptes de cotització i afiliats a la Seguretat Social

Pràcticament, no s'observa variació en els comptes de cotització entre les dues anualitats, 2018 i 2019, de la qual cosa es desprèn que la dinàmica empresarial tant a les zones rurals com urbanes no ha variat. D'altra banda, el nombre d'afiliats a la Seguretat Social augmenta en ambdós casos, un 1,3% (3.852 nous afiliats) a les zones rurals i un 1,8% (50.226 nous afiliats) a les zones urbanes.

Pel que fa a gènere, no s'observen canvis respecte de l'any anterior, ja que es manté en ambdues zones una major proporció d'homes entre els afiliats. Aquest fet és més palès a les zones rurals, on aquesta diferència és de l'11%, mentre que a les zones urbanes és del 5%.

• Atur registrat i taxa d'atur registral

L'atur registrat disminueix lleugerament entre els anys 2018 i 2019 en tots dos àmbits territorials, concretament un 4,4% en les zones rurals i un 3% en les urbanes. Pel que fa a la distribució per gènere, el nombre de dones registrades a l'atur continua sent superior al d'homes. L'any 2019, l'atur femení registrat supera en 13 punts al masculí a les zones rurals i 14,2 punts a les urbanes.

Pel que fa a la taxa d'atur registral, ambdós territoris es veuen menys afectats per l'atur, que continua sent 2 punts inferior a les zones rurals que a les urbanes.

• Indústries agroalimentàries

El nombre d'indústries agroalimentàries a Catalunya es manté pràcticament estable. Mentre no s'observen canvis en les zones rurals, es perd un 0,4% de les indústries en les zones urbanes entre els anys 2018 i 2019. Pel que fa a la seva distribució territorial, la presència d'indústries agroalimentàries continua essent major a les zones urbanes (57,4%) que a les rurals (42,6%).

• Diferència entre la renda familiar disponible bruta rural i urbana 2016-2017

La renda familiar de les zones rurals és inferior a la de les urbanes. Concretament, l'any 2017 (darrera anualitat de què es disposa de dades), la diferència és de 1.840 euros per habitant i any. Tot i que les dades per a l'any 2017 són encara provisionals, aquesta diferència entre àmbits territorials s'hauria reduït en 280 euros respecte de 2016.

• Creixement anual i diferència entre el PIB comarcal rural i urbà 2016-2017

El creixement anual del PIB al món rural entre els anys 2016 i 2017 (darreres anualitats de què es disposen de dades) va ser del 4%, 2 punts, però, per sota del de les zones urbanes (6%). La diferència entre ambdós territoris continua, per tant, creixent; concretament, ho ha fet en 624 milions d'euros en aquest darrer període (2016-2017), i arriba a ser l'any 2017 de 17.000 milions d'euros. En el període anterior, va incrementar-se 729 milions d'euros, cosa que indica que, tot i continuar augmentant entre territoris, aquest creixement ha estat lleugerament menys acusat.

• Places d'allotjaments turístics

Les places totals en allotjaments turístics disminueixen lleugerament al món rural (224 places menys), mentre que augmenten significativament a les zones urbanes (2.779 places més), entre 2018 i 2019.

• Places d'allotjaments de turisme rural

Les places en allotjaments de turisme rural a Catalunya augmenten entre 2018 i 2019. L'increment a les zones rurals ha estat de 216 noves places i a les urbanes, de 66.

INDICADORS SOBRE SERVEIS I QUALITAT DE VIDA

• Municipis sense llar d'infants

Tenim a Catalunya nou municipis menys sense llar d'infants, entre els anys 2018 i 2019, dels quals tres són rurals. Aquesta tendència en el món rural continua essent positiva. El Pla experimental del primer cicle d'educació infantil en escoles rurals implantat pel Departament d'Ensenyament al curs 2015-2016, perquè les escoles rurals poguessin atendre infants de primer cicle d'educació infantil i funcionar, també, com a llar d'infants, té molt a veure en aquesta millora.

• Municipis sense escola

El major nombre de municipis sense escola se situa a les zones rurals de Catalunya (180 municipis rurals respecte de 41 d'urbans). En relació amb l'any anterior, es detecta un municipi menys sense escola a l'àmbit rural mentre que el nombre es manté constant en l'àmbit urbà.

• Estudiants universitaris per cada mil habitants

El nombre d'estudiants universitaris per cada mil habitants respecte de les dades del curs 2017-2018 continua creixent lleugerament en l'àmbit rural mentre es manté constant en l'urbà. Aquesta tendència fa que es redueixi la diferència entre ambdós àmbits; encara és superior, però, al món urbà. En els dades més recents del curs 2018-2019, la diferència entre territoris és de 0,4 punts.

• Contractes de lloguer per cada mil habitants

El nombre de contractes de lloguer per cada mil habitants es redueix lleugerament a les zones rurals i més significativament a les urbanes. La diferència d'aquest indicador entre l'àmbit rural i urbà es manté, i és major en les zones urbanes: al voltant de 5 contractes de lloguer més per cada 1.000 habitants.

• Cost mitjà del lloguer per habitatge

El cost mitjà del lloguer és cada vegada més elevat en ambdós àmbits (+5%), tot i que a les zones rurals (420 €/mes) continua sent clarament inferior al de les zones urbanes (677 €/mes). Aquesta diferència, que l'any 2019 se situa als 257 €/mensuals, tendeix a incrementar-se, atès que l'encariment a les zones urbanes (+35 €/mes) és lleugerament superior al de les zones rurals (+21 €/mensuals).

• Població que visita un professional de la salut en els darrers 12 mesos

No hi ha diferències significatives entre zones rurals i urbanes en relació amb la població que ha anat al metge en el darrer any. Cal remarcar, però, que aquest percentatge (entre el 94-95% l'any 2019) s'incrementa lleugerament any rere any en ambdós àmbits territorials.

• Població satisfeta amb els serveis de salut utilitzats en els darrers 12 mesos

En general, la gran majoria de la població (un 90%) està satisfeta amb els serveis de salut en el darrer any, independentment de l'àmbit territorial on viuen. Si comparem entre les dues darreres anualitats, 2018 i 2019, el nivell de satisfacció ha incrementat, tot i que no significativament.

• Habitatges amb equipament de banda ampla

El percentatge d'habitatges que disposen de banda ampla a Catalunya és del 100% en les zones urbanes i d'un 99,6% en les rurals (per a aquest indicador, es consideren rurals aquells municipis de menys de 10.000 habitants). Cal destacar l'evolució d'aquest servei en els darrers 4 anys en aquests municipis rurals, que ha passat d'un 75% dels habitatges a pràcticament el 100%.

• Recollida selectiva municipal

La recollida selectiva ha augmentat en les zones rurals i urbanes en una proporció similar, al voltant del 6%. L'any 2019, es manté la diferència en la quantitat de recollida a favor de les urbanes, on de mitjana es recullen 20,4 kg/hab./any més respecte de les rurals.

INDICADORS SOBRE TERRITORI I MEDI AMBIENT

• Incendis forestals i superfície forestal cremada

S'observa un augment molt important del nombre d'incendis forestals entre els anys 2018 (312) i 2019 (545), tot i que cal remarcar que l'any 2018 va ser excepcional pel bon comportament de la meteorologia, la millor dels últims 15 anys. La superfície cremada ha estat de 5.077,68 ha, la més alta després dels greus incendis de 2012 a l'Alt Empordà, quan van cremar 15.025,67 ha forestals. El foc més virulent de 2019 és el que es va originar a la Ribera d'Ebre i es va propagar ràpidament en direcció nord, que va afectar més de 4.000 ha de massa forestal.

• Superfície forestal i superfície agrària

La superfície forestal a Catalunya ha disminuït 2.429 ha entre 2018 i 2019. La principal afectació han estat els incendis forestals als quals ha calgut fer front en aquesta anualitat.

D'altra banda, la superfície agrària s'ha mantingut pràcticament constant.

• Superfície forestal pública ordenada

S'observa una disminució de la superfície forestal pública gestionada a Catalunya entre els anys 2018 i 2019. Cal matisar, però, aquesta disminució, ja que durant l'any 2019 s'han aprovat nous instruments d'ordenació forestal, i, d'altra banda, s'han exclòs aquells aprovats durant anys anteriors que caducaven l'any 2019, per la qual cosa ja no eren vigents. El fet que la superfície implicada en aquests expedients caducats hagi estat superior a la nova aprovada explicaria aquesta disminució en el total.

• Superfície agrària ecològica

La superfície agrària ecològica augmenta considerablement amb 18.791 ha noves entre els anys 2018 i 2019. Aquest increment és un 87% major que l'observat en les dues anualitats anteriors. Amb tot, no només es consolida la tendència de creixement d'aquest sector respecte d'anys anteriors, sinó que s'observa que ha pres força de nou.

• Expedients de planejament tramitats i expedients urbanístics en sòl no urbanitzable

El nombre d'expedients de planejament tramitats s'ha mantingut força estable entre els anys 2018 i 2019. Concretament, ha augmentat (+28) a les zones rurals i ha disminuït (-18) a les urbanes.

Per la seva banda, el nombre d'expedients urbanístics en sòl no urbanitzable també ha augmentat lleugerament en les zones rurals (+28), mentre que es manté gairebé estable (-7) en les urbanes.

INDICADOR SINTÈTIC

• Dinamisme socioeconòmic de les zones rurals

Les dades de dinamisme socioeconòmic mostren que les zones urbanes continuen sent més dinàmiques que les rurals, però en aquest darrer període (2018 – 2019) la diferència entre ambdós territoris s'ha reduït considerablement. El fet que més ha influït en el canvi de comportament d'aquest Indicador de Síntesi ha estat el creixement positiu de la població en els municipis rurals. La resta de variables que el determinen, l'evolució de les afiliacions a la Seguretat Social en sectors no agraris, l'atur o els habitatges iniciats, no han tingut variacions significatives respecte del període anterior 2017-2018.

Descripció dels indicadors

Tot seguit, es descriu cada indicador de la taula i la metodologia emprada per calcular-lo. També s'indica la seva font, l'any al qual fan referència les dades i els criteris utilitzats per categoritzar els territoris com a rurals o urbans. D'entrada, sempre que ha estat possible obtenir les dades a escala municipal, s'ha establert que les zones rurals coincideixen amb la zona LEADER establerta pel Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació, mentre que la zona urbana, la conformen la resta de municipis.

Quant als anys de referència, aquesta edició (2020) presenta dades referents als anys 2019 i 2018; en el cas que les dades corresponguin a altres anys, s'indica degudament.

INDICADORS DEMOGRÀFICS

• Taxa d'envelliment

Font: Institut d'Estadística de Catalunya. Població per sexe i edat quinquennal. Padró municipal d'habitants.
Any: 2019 i 2018.

Rural-urbà: els municipis inclosos en l'àmbit territorial LEADER són rurals, la resta urbans.

Unitat de mesura: percentatge d'habitants (%).

Metodologia: percentatge de persones ≥ 65 anys respecte de la població total, per àmbit territorial (rural i urbà).

• Taxa de sobreenvelliment

Font: Institut d'Estadística de Catalunya. Població per sexe i edat quinquennal. Padró municipal d'habitants.
Any: 2019 i 2018.

Rural-urbà: els municipis inclosos en l'àmbit territorial LEADER són rurals, la resta urbans.

Unitat de mesura: percentatge d'habitants (%).

Metodologia: percentatge de persones ≥ 85 anys respecte de la població ≥ 65 anys, per àmbit territorial (rural i urbà).

• Taxa de població <35 anys

Font: Institut d'Estadística de Catalunya. Població per sexe i edat quinquennal. Padró municipal d'habitants.
Any: 2019 i 2018.

Rural-urbà: els municipis inclosos en l'àmbit territorial LEADER són rurals, la resta urbans.

Unitat de mesura: percentatge d'habitants (%).

Metodologia: percentatge de persones menors de 35 anys respecte de la població total, per àmbit territorial (rural i urbà).

• Municipis amb pèrdua poblacional

Font: Institut d'Estadística de Catalunya. Recomptes de població. Padró municipal d'habitants.

Any: 2019 i 2018.

Rural-urbà: només s'han tractat els municipis rurals, els inclosos en l'àmbit territorial LEADER.

Unitat de mesura: nombre de municipis.

Metodologia: nombre de municipis que han perdut població entre els anys 2018 i 2019.

• Variació de població total en municipis de <500 hab.

Font: Institut d'Estadística de Catalunya. Recomptes de població. Padró municipal d'habitants.

Any: 2019 i 2018.

Rural-urbà: només s'han tractat els municipis de menys de 500 habitants.

Unitat de mesura: habitants (hab.).

Metodologia: diferència del total de població dels municipis de menys de 500 habitants entre els anys 2018 i 2019.

• Variació total de la població

Font: Institut d'Estadística de Catalunya. Recomptes de població. Padró municipal d'habitants.

Any: 2019 i 2018.

Rural-urbà: els municipis inclosos en l'àmbit territorial LEADER són rurals, la resta urbans.

Unitat de mesura: habitants (hab.).

Metodologia: diferència del total de població en els períodes 2017-2018 i 2018-2019, per àmbit territorial (rural i urbà).

• Taxa de creixement de població

Font: Institut d'Estadística de Catalunya. Recomptes de població. Padró municipal d'habitants.

Any: 2019 i 2018.

Rural-urbà: els municipis inclosos en l'àmbit territorial LEADER són rurals, la resta urbans.

Unitat de mesura: percentatge (%).

Metodologia: variació relativa de la població en els períodes 2017-2018 i 2018-2019, per àmbit territorial (rural i urbà).

• Població estrangera

Font: Institut d'Estadística de Catalunya. Població per nacionalitat i sexe. Padró municipal d'habitants.

Any: 2019 i 2018.

Rural-urbà: els municipis inclosos en l'àmbit territorial LEADER són rurals, la resta urbans.

Unitat de mesura: percentatge d'habitants (%).

Metodologia: percentatge de persones estrangeres respecte de la població total, per àmbit territorial (rural i urbà).

• Variació relativa de la població estrangera

Font: Institut d'Estadística de Catalunya. Població per nacionalitat i sexe. Padró municipal d'habitants.

Any: 2019 i 2018.

Rural-urbà: els municipis inclosos en l'àmbit territorial LEADER són rurals, la resta urbans.

Unitat de mesura: percentatge (%).

Metodologia: variació relativa de persones estrangeres en els períodes 2017-2018 i 2018-2019 en percentatge, per àmbit territorial (rural i urbà).

• Distribució entre dones i homes

Font: Institut d'Estadística de Catalunya. Població per sexe. Padró municipal d'habitants.

Unitat de mesura: percentatge d'habitants (%).

Any: 2019 i 2018.

Rural-urbà: els municipis inclosos en l'àmbit territorial LEADER són rurals, la resta urbans.

Unitat de mesura: percentatge d'habitants (%).

Metodologia: percentatge de dones i homes respecte de la població total, per àmbit territorial (rural i urbà).

INDICADORS ECONÒMICS

• Jovent incorporat al sector agrari

Font: Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació. Expedients resolts de l'Ajut a la primera instal·lació de joves agricultors/es del Programa de desenvolupament rural 2014-2020.

Any: 2019 i 2018.

Rural-urbà: l'indicador és per a tot Catalunya.

Unitat de mesura: expedients resolts.

Metodologia: nombre total d'expedients resolts referents a l'esmentat ajut a Catalunya, per les dues anualitats.

• Variació dels comptes de cotització

Font: Institut d'Estadística de Catalunya. Comptes de cotització a escala municipal.

Any: 2019 i 2018.

Rural-urbà: els municipis inclosos en l'àmbit territorial LEADER són rurals, la resta urbans.

Unitat de mesura: variació en %.

Metodologia: s'ha calculat la variació en % del nombre de centres de cotització entre les dues anualitats, per àmbit territorial (rural i urbà).

• Afiliats a la Seguretat Social i variació

Font: Institut d'Estadística de Catalunya. Afiliats a la Seguretat Social segons la residència padronal de l'afiliat a escala municipal.

Any: 2019 i 2018.

Rural-urbà: els municipis inclosos en l'àmbit territorial LEADER són rurals, la resta urbans.

Unitat de mesura: nombre d'afiliats.

Metodologia: nombre d'afiliats total per a les dues zones, rural i urbana. També s'ha calculat la variació d'afiliats en percentatge (%) respecte de les dues anualitats.

• Atur registrat

Font: Institut d'Estadística de Catalunya. Atur registrat a escala municipal. Per sexe.

Any: 2019 i 2018.

Rural-urbà: els municipis inclosos en l'àmbit territorial LEADER són rurals, la resta urbans.

Unitat de mesura: nombre d'aturats registrats.

Metodologia: nombre total d'aturats registrats, per àmbit territorial (rural i urbà).

Taxa d'atur registral

Font: Observatori de Treball i Model Productiu de la Generalitat de Catalunya.

Any: 2019 i 2018.

Rural-urbà: els municipis inclosos en l'àmbit territorial LEADER són rurals, la resta urbans.

Unitat de mesura: percentatge (%).

Metodologia: mitjana de la taxa d'atur registral, per àmbit territorial (rural i urbà).

• Indústries agroalimentàries

Font: Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació. Registre d'Indústries Agroalimentàries.

Any: 2019 i 2018.

Rural-urbà: els municipis inclosos en l'àmbit territorial LEADER són rurals, la resta urbans.

Unitat de mesura: nombre d'indústries.

Metodologia: nombre total d'indústries agroalimentàries, per àmbit territorial (rural i urbà).

• Diferència entre la renda familiar disponible bruta rural i urbana

Font: Institut d'Estadística de Catalunya. Renda familiar bruta disponible (RFBD) a escala comarcal.

Any: 2017 i 2016. S'han utilitzat les dues darreres anualitats publicades.

Rural-urbà: les comarques rurals són les descrites al Programa de desenvolupament rural de Catalunya 2014-2020. La resta són urbanes.

Unitat de mesura: milers d'euros.

Metodologia: diferència de la mitjana de RFBD entre els dos àmbits territorials (rural i urbà).

• **Diferència entre el Producte Interior Brut (PIB) total rural-urbà**

Font: Institut d'Estadística de Catalunya. Producte Interior Brut a escala comarcal.

Any: 2017 i 2016. S'han utilitzat les dues darreres anualitats publicades.

Rural-urbà: les comarques rurals són les descrites al Programa de desenvolupament rural de Catalunya 2014-2020. La resta són urbanes.

Unitat de mesura: milions d'euros.

Metodologia: diferència de la mitjana del PIB total entre els dos àmbits territorials (rural i urbà).

• **Places d'allotjaments turístics**

Font: Institut d'Estadística de Catalunya. Establiments i places per tipus a escala comarcal.

Any: 2019 i 2018.

Rural-urbà: les comarques rurals són les descrites al Programa de desenvolupament rural de Catalunya 2014-2020. La resta són urbanes.

Unitat de mesura: nombre de places.

Metodologia: Nombre total de places, per àmbit territorial (rural i urbà).

• **Places d'allotjaments de turisme rural**

Font: Institut d'Estadística de Catalunya. Establiments i places per tipus a escala comarcal.

Any: 2019 i 2018.

Rural-urbà: les comarques rurals són les descrites al Programa de desenvolupament rural de Catalunya 2014-2020. La resta són urbanes.

Unitat de mesura: nombre de places.

Metodologia: nombre total de places, per àmbit territorial (rural i urbà).

INDICADORS SOBRE SERVEIS I QUALITAT DE VIDA

• **Municipis sense llar d'infants**

Font: Departament d'Ensenyament. Centres d'educació infantil de primer cicle.

Any: cursos 2017-2018 i 2018-2019. S'han utilitzat els darrers dos cursos publicats.

Rural-urbà: els municipis inclosos en l'àmbit territorial LEADER són rurals, la resta urbans.

Unitat de mesura: nombre de municipis.

Metodologia: municipis sense llar d'infants per àmbit territorial (rural i urbà).

• **Municipis sense escola**

Font: Departament d'Ensenyament. Centres d'educació infantil i primària.

Any: cursos 2017-2018 i 2018-2019. S'han utilitzat els darrers dos cursos publicats.

Rural-urbà: els municipis inclosos en l'àmbit territorial LEADER són rurals, la resta urbans.

Unitat de mesura: nombre de municipis.

Metodologia: municipis sense escola per àmbit territorial (rural i urbà).

• **Estudiants universitaris per cada mil habitants**

Font: Departament d'Empresa i Coneixement. Alumnes matriculats a graus de les universitats catalanes (i no titulats), per comarca familiar.

Any: cursos 2017-2018 i 2018-2019.

Rural-urbà: les comarques rurals són les descrites al Programa de desenvolupament rural de Catalunya 2014-2020. La resta són urbanes.

Unitat de mesura: estudiants universitaris per cada mil habitants.

Metodologia: nombre d'estudiants universitaris que tenen matriculats ≥ 150 crèdits en l'expedient amb residència familiar a Catalunya per cada mil habitants, per àmbit territorial (rural i urbà).

• **Contractes de lloguer per cada mil habitants**

Font: Secretaria d'Habitatge i Millora Urbana, a partir de les fiances de lloguer dipositades a l'INCASÒL.

Any: 2019 i 2018.

Rural-urbà: les comarques rurals són les descrites al Programa de desenvolupament rural de Catalunya 2014-2020. La resta són urbanes.

Unitat de mesura: nombre de contractes per cada mil habitants.

Metodologia: nombre de contractes de lloguer per cada mil habitants per àmbit territorial (rural i urbà).

• **Cost mitjà del lloguer per habitatge (€/mes)**

Font: Secretaria d'Habitatge i Millora Urbana, a partir de les fiances de lloguer dipositades a l'INCASÒL.

Any: 2019 i 2018.

Rural-urbà: les comarques rurals són les descrites al Programa de desenvolupament rural de Catalunya 2014-2020. La resta són urbanes.

Unitat de mesura: euros/mes

Metodologia: mitjana del cost de lloguer per àmbit territorial (rural i urbà).

- **Població que visita un professional de la salut en els darrers 12 mesos (%)**

Font: enquesta de Salut de Catalunya del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya.

Any: 2019 i 2018.

Rural-urbà: s'han considerat de l'àmbit rural les regions sanitàries de Lleida, les Terres de l'Ebre, Catalunya Central i Alt Pirineu i Aran. La resta s'han considerat urbanes.

Unitat de mesura: percentatge (%).

Metodologia: percentatge de població que visita un professional de salut en el darrer any, per àmbit territorial (rural i urbà).

- **Població satisfeta amb els serveis de salut utilitzats en els darrers 12 mesos (%)**

Font: enquesta de Salut de Catalunya del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya.

Any: 2019 i 2018.

Rural-urbà: s'han considerat de l'àmbit rural les regions sanitàries de Lleida, les Terres de l'Ebre, Catalunya Central i Alt Pirineu i Aran. La resta s'han considerat urbanes.

Unitat de mesura: percentatge (%).

Metodologia: percentatge de població satisfeta amb els serveis de salut en el darrer any, per àmbit territorial (rural i urbà)

- **Habitatges amb equipament de banda ampla (%)**

Font: Institut d'Estadística de Catalunya, a partir de l'Enquesta sobre equipament i ús de tecnologies de la informació i la comunicació a les Illes de l'INE.

Any: 2019 i 2018.

Rural-urbà: es consideren rurals els municipis de menys de 10.000 habitants i urbans els de més de 100.000 habitants i capitals de província.

Unitat de mesura: percentatge (%).

Metodologia: percentatge d'habitatges amb algun membre de 16 a 74 anys que disposen de banda ampla.

- **Recollida selectiva municipal**

Font: Agència Catalana de Residus.

Any: 2019 i 2018.

Rural-urbà: els municipis inclosos en l'àmbit territorial LEADER són rurals, la resta urbans.

Unitat de mesura: kg de residus per habitant i any (kg/hab./any).

Metodologia: mitjana de recollida selectiva per àmbit territorial (rural i urbà).

INDICADORS SOBRE TERRITORI I MEDI AMBIENT

- **Nombre d'incendis forestals**

Font: Centre de la Propietat Forestal.

Any: 2019 i 2018.

Rural-urbà: s'ha fet el tractament per al conjunt de Catalunya.

Unitat de mesura: nombre d'incendis.

Metodologia: nombre total d'incendis forestals.

- **Superfície forestal cremada**

Font: Centre de la Propietat Forestal.

Any: 2019 i 2018.

Rural-urbà: s'ha fet el tractament per al conjunt de Catalunya.

Unitat de mesura: hectàrees cremades (ha).

Metodologia: hectàrees cremades a Catalunya (arbrades i no arbrades). Comparativa de superfície entre les dues anualitats.

- **Superfície forestal**

Font: Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació. Distribució general de la superfície de Catalunya.

Any: 2019 i 2018.

Rural-urbà: s'ha fet el tractament per al conjunt de Catalunya.

Unitat de mesura: hectàrees (ha).

Metodologia: hectàrees forestals a Catalunya (boscos, bosquines i altra vegetació).

- **Superfície forestal pública ordenada**

Font: Centre de la Propietat Forestal.

Any: 2019 i 2018.

Rural-urbà: s'ha fet el tractament per al conjunt de Catalunya.

Unitat de mesura: hectàrees (ha) amb algun instrument o pla de gestió.

Metodologia: comparativa de superfície forestal gestionada i/o ordenada. La font d'informació (Centre de la Propietat Forestal) fa notar que la diferència de valor cal matisar-la a causa d'una revisió que exclou els expedients d'instruments d'ordenació que han caducat i que, per tant, han perdut la vigència. Això altera la interpretació de la superfície forestal pública ordenada.

• Superfície agrària

Font: Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació. Estadístiques definitives de conreus.

Any: 2019 i 2018.

Rural-urbà: s'ha fet el tractament per al conjunt de Catalunya.

Unitat de mesura: hectàrees (ha).

Metodologia: hectàrees amb conreus, de secà i de regadiu, a Catalunya. Comparativa de superfície entre les dues anualitats.

• Superfície agrària ecològica

Font: estadística del Consell Català de la Producció Agrària Ecològica (CCPAE).

Any: 2019 i 2018.

Rural-urbà: s'ha fet el tractament per al conjunt de Catalunya.

Unitat de mesura: hectàrees (ha).

Metodologia: hectàrees amb conreus ecològics a Catalunya.

• Expedients de planejament tramitats

Font: Observatori del Territori - Departament de Territori i Sostenibilitat.

Any: 2019 i 2018.

Rural-urbà: els municipis inclosos en l'àmbit territorial LEADER són rurals, la resta urbans.

Unitat de mesura: nombre d'expedients.

Metodologia: nombre d'expedients total fent la suma dels expedients de planejament general (plans d'Ordenació Urbanística Municipal i modificacions) i derivat (plans parcials, especials i modificacions) que han entrat en vigor (aprovat definitivament i publicats al Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya) per a cada zona, rural i urbana.

• Expedients urbanístics en sòl no urbanitzable

Font: Observatori del Territori - Departament de Territori i Sostenibilitat.

Any: 2019 i 2018.

Rural-urbà: els municipis inclosos en l'àmbit territorial LEADER són rurals, la resta urbans.

Unitat de mesura: nombre d'expedients.

Metodologia: nombre d'expedients total en el sòl no urbanitzable segons els expedients de sol·licituds d'autoritzacions i d'informes en sòl no urbanitzable que han estat resolts definitivament, tant en sentit positiu com negatiu. S'ha calculat per a cada zona, rural i urbana.

INDICADOR SINTÈTIC

• Dinamismes socioeconòmics de les zones rurals

Font: elaboració pròpia a partir de fonts estadístiques oficials.

Any: 2019 i 2018.

Rural-urbà: els municipis inclosos en l'àmbit territorial LEADER són rurals, la resta urbans.

Unitat de mesura: --.

Metodologia: l'indicador sintètic és el resultat de sumar la taxa d'atur evolució de la població, la afiliació a la Seguretat Social no agrària, la taxa d'atur, l'evolució de l'atur i els habitatges iniciats.

Generalitat de Catalunya
**Departament d'Agricultura,
Ramaderia, Pesca i Alimentació**